

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

We hebben vandaag niet enkel een gewone DS vandaag, maar ook een bonus aflevering van onze podcastreeks

Klaarwakker, waarin jonge collega's op zoek gaan naar antwoorden op vragen waar ze persoonlijk wakker van liggen. In een nieuwe reeks van drie afleveringen stelt collega Jozefine Dapazig de vraag of ze zich schuldig moet voelen over de klimaatcrisis. Zodaardelijk hoor je de eerste aflevering, de volgende afleveringen vind je op standaard.be schuinestreep Klaarwakker of op elk podcastplatform als je zoekt op Klaarwakker.

Een tijdje terug ging ik of zoek naar een nieuwe energieleverancier omdat ik mij ergens wel schuldig voelen over mijn aandelen in de klimaatcrisis. Tot voor kort was ik klant bij de Franse oliegeegant Total Energies, een bedrijf van calibre als Shell en BP, Exxonmobil, behoort dus bij de vijf grootste oliebedrijven in de wereld en het is in die zin ook geen onbesproken bedrijf.

In het tweede kwartaal van 2022 boekte Total Energies 5,6 miljard euro netto-winst. Total gaat zijn naam veranderen in Total Energies om uit te dragen dat zijn energiebronnen al maar diverser worden. In 2021 vertegenwoordigde fossiele brandstoffen, olie en gas nog 91% van de productie van Total Energies en 73% van de investeringen van het bedrijf.

Er waren allemaal dingen waar ik mij niet zo goed bij voelde dus besliste ik om van leverancier te veranderen. Tot ruzische troepen, Ukraine binnenvielen.

We moeten Ukraine bevrijden van een naziescijpoed in en hij liet weten dat zijn troepen geen tegenstand zullen tulten.

The EU has imposed sanctions on Russia following its actions in Ukraine.

Een kwart van de olie importen en bijna de helft van het gas dat Europa importeert komt uit Rusland.

Zowel onze elektriciteitsfactuur als onze gasfactuur zwingt volledig de pan uit.

Russia's energy war on Europe.

Je moest wel gek zijn om nu van leverancier te wisselen.

Bovendien zou mijn vast contract aflopen in de zomer dus misschien kon die overstap wel wachten.

Toen ik enkele weken voor de eindtermijn van mijn contract een aantrekkelijk prijsvoorstel kreeg, stelde ik mijn vertrek naar een nieuwe leverancier nog eens uit.

Maar dan laas ik dit artikel in onze grand.

Total energies en de Oegandese regering willen in het Murchison Natuurpark een olieveld en een oliepijplijn aanleggen van 1500 kilometer.

Bieuwactivisten waarschuwen voor een natuurramp en klagen aan dat voor 100.000 ontegende mensen de armoede lonkt.

Dit was het druppel. Hier wilde ik niks mee te maken hebben.

En toch duurde het nog maanden voor ik echt op zoek ging naar een ethisch verantwoorde leverancier.

Dus met alles wat ik wist had ik altijd voor mezelf gekozen in plaats van voor anderen.

Ik had voor kapitaal in plaats van het klimaat gekozen dus toen heb ik mij wel echt schuldig gevoeld.

Maar waar komt mijn schuldgevoel wandaan?

En zijn er misschien nog mensen die zich soms schuldig voelen?

Hoe gaan anderen dan met dat schuldgevoel om?

En is mijn schuldgevoel terecht?

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Waar lig jij wakker van?

Wat houdt u snachts wakker?

Die vraag.

Vijf jonge redacteurs van de standaard.

Ik lig wakker, want ik ga op zoek naar antwoorden op persoonlijke vragen in de podcastreeks Klaarwakker.

Mijn eigen zoektocht.

Dit is de eerste van drie afleveringen over de vraag van Jozofien.

Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Voel ik mij schuldig.

Ja, eigenlijk best wel.

Ik voel mij wel soms schuldig.

Ik ben Jozefine Dapa, cultuurredacteur bij de standaard.

En ik merk dat best wel waar mensen soms geplaagd worden door een schuldgevoel.

Als ik wel eens een huid op pak kom, eigenlijk een nutteloos afstand te rijden.

Ik heb de neiging om mij chauffage altijd nu vol een bak aan te laten, terwijl het eigenlijk niet zo mogelijk is.

Ja, ik denk dat dat zo in onze generatie wel zo wat je met je burger geover maakt.

En dat schuldgevoel lijkt dan vaak tot één van deze reacties.

Gewoon, ja, op Facebook die video's kunnen zien.

Meestal ik denk ik wil dat wel weg. Gewoon, ja, omdat ik dat niet wil zien.

Ofwel verlamt het ons.

En hebben we zo iets van, oh, de klimaatcrisis is zo groot.

Ik ben daar eerlijk pessimistisch in.

En overstijgt ons alle zo hard dat het leidt tot het gevoel dat ik niet veel kan doen.

We zijn met acht miljard onder tussen dus...

Ja, ik ben zo wat machteloos soms.

Of het maakt ons boos.

Te egoïstisch en te egocentrisch.

...waardoor we andere aansporen om ook op te komen voor het klimaat.

Want ga alleen maar bagaf gaan.

Daarom wil ik weten waar dat schuldgevoel vandaan komt.

En of het nuttig kan zijn in de zoektocht naar oplossingen voor de klimaatcrisis.

Om dat uit te zoeken ga ik in gesprek met vrienden, kennissen en wetenschappers.

Ik begin bij iemand die ook wel in zwakker ligt van het klimaat.

We moeten allemaal wakker worden.

Theatermaaksters zien van malen is vooral bezig met voeding.

In haar voorstelling Zemaal...

kooppt ze ter voorbereiding op het einde van de wereld.

Is dit het einde der tijden?

Of het begin van het einde?

Of het einde van een slecht begonnen begin?

Smakelijk.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Wat is koffiebusat? Ik heb ook thee.

Ja, koffie is goed.

Ik heb al eens zoiets aan de ankele.

Zien is altijd wel bezorgd geweest om het klimaat.

Ja, dat seppelt natuurlijk wel een beetje zo binnen.

Maar enkele jaren geleden nam dat gevoel grotere proportions aan.

Bezorgdheid werd onrust, onrust paniek.

Ik dacht, ik krijg geen wal en het is echt warm.

Paniek werd angst.

Een alles verlammeende klimaatangst.

Toen het regelen in een hittegolf,

toen ik overal emmers ben gaan zetten in de tuin,

omdat ik dacht, er komt echt een mega droogte aan.

En ik had er niets gezend die nog regenwater heeft.

Of ik dacht, ja, ze zijn nu al een hittegolf aan het voorspellen.

Ik ga nu drie ventilatoren kopen,

want binnen een paar maanden is alles weer uitverkocht en kost dat kei voor geld.

En dan voelde dat echt van,

dit is niet meer iets wat gehoord,

dit nieuws gemerkt zelf.

Zeer herkenbaar.

En Sine en ik zijn daar niet alleen in.

Je ziet, vooral met die skierbieden en zo,

die gaan je nu opnieuw schieten,

dan merkt hij al dat het niet de toekomst is,

maar dat het eerder is van, ja,

kom dan in de buurt.

Dus je stelt je wel vragen van,

kunnen wij zo blijven verderleven?

Ik zat gisteren met vrienden op de trein

en die zei dat ze echt bewust geen kinderen wilden.

Hoe gaat dat zijn in de toekomst?

Ja.

Om zichzelf tot rust te brengen,

besloot Sine

om met die emoties aan de slag te gaan.

In de keuken.

De plek die ze het best kent.

Omdat ik dan gepassioneerd ben door koken,

die echte passie,

dat is wat echt gekomen,

doordat ik heel ziek ben geweest.

Ik heb de ziekte van Krol.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

En dan had ik zo eens van,
ja, wat eet ik eigenlijk?
En dan ben ik daar beginnen onderzoeken naar doen
en dan ook toch beginnen koken
en sowieso heb ik altijd al heel graag gegeten.
En ook wel graag gekookt,
maar het is toch wel next level gegaan
nadat ik uit ziekenhuis kwam.
In bezoek toch naar een nieuw eetpatron
kwam Sine vanzelf uit bij duurzame voeding.
Want dan heb ik ook vandaag gemerkt
dat wat goed is voor mijn lijf
om mijn zichten onder controle te houden
is goed voor de ecologie.
Maar is het ook betaalbaar?
Ik was zeker, in het begin dacht ik,
ja, maar ik verdien niet veel,
dus ik ga niet alles bio kopen.
Nee, ik ga geen groente pakketten.
Dat is veel te duur.
En nu merk ik dat er eigenlijk veel gekopen is
aan groenten uit de supermarkt.
En dan nu twee maanden zil-waste geleefd.
En ik heb zo echt voor mezelf een systeem
van als het niet verpakkingsloos kan,
dan ga je daarna eerst naar blik,
dan naar papier en dan naar glas.
Omdat daar volgens de meeste bronnen
de meest ecologische stappen zijn.
Ja, waar ik bij het interessant vind,
is dat je zo
voor jezelf een systeem hebt bedacht
om hoeveel wil ik ook keter zijn
met leven zoals het is.
Omdat ik mij al vaak afgevraagd
of het niet voor een stukje gewoon
daarover gaat
als ik naar mezelf kijk.
Ik kan wel zeggen
ik doe
ingreep X, I en Z
omdat het goed is voor de aarde.
Maar ik denk

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

dat ik vooral mezelf probeer te zusselen.
In de treinen komen, denk ik,
met alle andere dingen die ik niet doe.
Ja, ik denk gewoon dat je dingen wilt doen
die passen bij je normen en waren,
want ik heb nu ineens ontdekt
dat ze echt mee gaan stoelen
dat wij eigenlijk niet ecologisch aan het verbouwen zijn.
Doordat iemand zei,
ik was aan het vertellen over de verbouwing
en dan zei ze, ah, hoe gaan we dat dan doen?
Mijn hyproc en dan isoleren mij dit
en dan zei hij, mij, dat is slecht voor het milieu.
Ik vind het raar dat je
mijn verbouwing niet ecologisch bezig bent.
En dat zelfde onderzoek doet,
gelijk dat je mij eet te doet.
En voor mij was dat ineens van, ah ja.
Welk gevoel vind je dat?
Eerst vonden we het makkelijk,
want ik dacht, ja, het eerst kwamen
met allemaal argumenten, denk ik,
maar ecologisch verbouwen is kei duur.
Ik ben 1,5 jaar in onze boondkamer te slapen.
Ik heb echt geen tijd
om alles wat mensen zeggen over eten,
dus nu probeer ik ook
het beter te doen.
Iedere keer als ik denk van, ah ja, we gaan dit bestellen,
is dat ecologisch, bestaat er een ecologische alternatief
dat niet veel duurder is.
Maar vind je dat niet vermoeiend?
Ja, dat is kei vermoeiend,
maar dat is het enige wat dat kan doen
om er vat op te krijgen.
Eigenlijk herken ik mezelf wel een beetje in zin.
Bijna elke dag probeer ik al dat niet bewust
klimaatvriendelijke keuzes te maken,
maar ik heb niet echt een idee
of het een groot verschil maakt op grote schaal.
Koop ik een onverpakte komkommer
of toch die verpakte komkommer
die wel langer vers blijft.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Neem ik een korte warme douche
of een langere, lauwe douche.
Of biozomaten echt zoveel beter voor onze planeet?
Er is nooit eerder zoveel informatie geweest
waarmee ergens wel een gevoel van controle geeft,
maar te veel kennis
levert soms echt veel stress op.
Want weten we wat goed is
of slecht is voor de planeet,
leidt ook tot het overweldigende besef
dat het gewoon niet zo eenvoudig is
om klimaatconsequent te zijn.
Want waar als je voor je job iets doet,
dat echt niet goed is voor het klimaat.
Christof is een oude bekende uit mijn tienerjaren.
We zaten samen in de klas in het eerste middelbaar.
Wist je het eerste middelbaar dat je piloot stelde?
Ja, eigenlijk wel.
Dat is van jongs af aan.
Dat is de kinderdroom die is blijven hangen.
In Deurne bij een pilotschool terechtgekomen.
En dan gaat je door alle phases van de opleiding.
Dat is een opleidingstoestel,
dus dat is zo met één propeller van voor.
Dus dat schootweg van die landingsbaan.
Dat was genieten.
Mijn eerste keer alleen met z'n vliegtuig op stap.
En dat is dan nog maar een heel klein,
want stapsgewijs, groter en groter tot
de passagiers toestellen waar ik vandaag meer rond vlieg.
En vanaf zo'n vijf jaar verder rijden, vijf jaar ontvliegen bij Tuwi.
Als Christof vertelt over zijn job, leeft hij echt op.
Ja, dat is zo iets...
Dat triggert mij nog altijd.
Dag na dag.
Die tien minuten dat wij met dat vliegtuig vliegen.
De rest is autopilot.
Met die tien minuten dat we zelf met het vliegtuig aan het vliegen zijn.
Dat blijft bij mij funkels in mijn ogen bezorgen.
Dat is zo leuk om te doen.
Maar de wereld is wel wat veranderd
sinds we samen in de klas zaten.
Dus je voelt dat het minste

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

dat er iets over de luchtvaart
passeert in die context,

dat we CO2 uitstoten,
dat we vandaag heel weinig alternatieve technieken hebben,
dat daar een veel focus op komt in de media
en dat wij zo'n beetje afgeschilderd worden
als het zwarte beest van de klimaatcrisis.

Ik beseef wel dat we zorgen moeten dragen voor onze planeet
en we moeten daar wel mee bezig zijn.

Maar ik als individu,
ik ben daar eigenlijk niet zo heel actief mee bezig.

Waarom?

Omdat er mij maar heel weinig kansen geboden worden
om dat op een efficiënte manier voor mijn eigen leven te doen,
om daar geraakt worden.

Ja, er zullen plaatsen in de wereld zijn waar dat wel zo is,
maar dat blijft een heel moeilijke oefening
om daar persoonlijk heel hard door aangevallen te worden.

Want oei, wat ben ik hier aan het doen?

Wat ben ik hier met onze planeet aan het doen?

En ik vrees dat de reden ervoor is

dat er heel weinig directe gevolgen op de korte termijn zijn.

Dus een beetje hetzelfde stel dat als ik vandaag een sigaret zou roken
en mijn longen kunnen dat daar morgen letterlijk van begeven,
dan denk ik dat er heel veel mensen zouden stoppen met roken.

Maar omdat die effecten zich pas op veel langer een termijn voldoen,
gaan mensen niet stoppen met roken.

En ik denk dat dat met klimaat een beetje hetzelfde is.

Christophe kan het dus allemaal beter relativiseren dan ik.

Als hij door de wolken zweeft, dan voelt hij toch vooral euforie.

Dat blijft bij mij funkels in mijn ogen bezorgen.

Maar vliegt dat je zei nu even al vervuilend?

Hoe gaat hij daarmee om?

Zeker in heel klimaatdebat begrijp ik wel dat ze vandaag
heel hard de zeer korte afstandsvluchten aan het viseren zijn.

Omdat je daar eigenlijk met een, in sommige gevallen toch,
een heel goed alternatief zit, namelijk de noge snelheidstrein.

Maar de globalisering die tot stand is gekomen

heeft de luchtvaart ook gewoon nodig om onze economiedraaijen te halen
zodat mensen hun familie kunnen gaan bezoeken.

Wij zijn een noodzakelijk iets.

En wij doen ons best om dat zo groen mogelijk te doen.

Maar wij kunnen spijtig genoeg vandaag nog niet tot een zero carbon footprint gaan.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Het evalueert echt wel.

Ze zijn daar in de luchtvaart heel hard mee bezig.

Er zijn vandaag elektrische vliegtuigen.

Dat zijn kleine sportvliegtuig.

Daar is dan nog een haalbare kaart om dan met batterijen op te lossen voor lijnvliegtuigen is dat spijtig genoeg vandaag nog niet.

Dus denk dat je de luchtvaart een tijd moet geven van zichzelf te ontwikkelen.

En dan gaan we daar ook wel geraken.

Oké, dus we moeten wachten op de wetenschap en technologie zal ons redden.

Waar heb ik dan nog gehoord?

Wat is het waarschijnlijkst

dat we een vliegtuig in de lucht krijgen zonder fossiele kerosine

of dat we mensen overal ter wereld

dat we die overtuigen om niet meer te vliegen of om pijn aan het weer te vliegen?

Dit is Maarten Bodri.

Ik ben wetenschapsfilosof aan de Universiteit van Gent

en mijn laatste boek heet

waarom ons klimaat niet naar de knoppen gaat

als we het hoofdkool houden.

Bodri heeft de reputatie waar nogal controversieel te zijn.

Zijn visie op de klimaatcrisis en de mogelijke oplossingen zijn geregeld voor voor discussie.

In ieder geval is hij van de meest beheersbare vorm van afval hier bestaat omdat het compact is.

En je weet ook wat je ermee kan aanvangen.

Ik zie nu veel mensen lachen aan.

Ja, natuurlijk.

Dus ik vind het wel spannend om bij hem langs te gaan.

Ik heb vooraf ook zijn boek gelezen

of zich staan er aaneemelijke dingen in

maar ik ben toch nog niet helemaal overtuigd.

Technologie alleen gaat ons echt niet redden.

Ofwel.

Kijk, het is onloogbaar natuurlijk

als individu een verschil uitmaakt

maar ik denk wel dat je daar niet te veel van mag verwachten.

De bedoeling is uiteindelijk dat onze CO₂-uitstoot

en ook metaanuitstoot en andere bruiksgassen

dat die helemaal tot nul wordt herleid

en zelfs iemand die als een klimaatheilige leeft

en die dus probeert zijn eigen uitstoot

zoveel mogelijk te beberken, die zal toch nog altijd uitstoot.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

Zelfs als je met de fiets rijdt, als valt waarop je rijdt,
is nog altijd, daar zit cement in, daar zit uitstoot in.
Alles wat je doet, produceert indirect of direct uitstoot.
Dus daarom denk ik dat als je echt een doortassende oplossing wil,
dan moet je in al die verschillende domeinen
eigenlijk schone alternatieven vinden
voor de producten die vervuילend zijn.
Dat klinkt allemaal heel goed,
maar zijn onze individuele inspanningen dan echt zinloos?
Die technologische innovatie die je nodig hebt
om die schone alternatieven te ontwikkelen,
daar kan je als individu ook wel een steentje aan bijdragen.
Dus er zijn een aantal klimaatfondsen
die proberen in te zetten op die technologische innovatie,
bijvoorbeeld om staal te produceren zonder steenkool.
Dus er zijn mensen die dat uitgerekend hebben
en die bijvoorbeeld het impact gaan berekenen
van minder vlees eten of minder gaan vliegen.
En die is er heel, die kan die aantonen.
Maar het effect van een heel gerechte donatie
aan de klimaatfondsen die bezig zijn
en die inzetten op die technologische innovatie
is soms honderd keer zo groot.
Alleen voelt het niet echt aan
alsof je iets gedaan hebt,
omdat je geen persoonlijk oploffering hebt gemaakt.
Dat is eigenlijk een beetje een psychologische probleem.
Wanneer mensen met het schuldgevoel zitten,
omdat ze vervuilen, omdat ze vlees eten,
omdat ze vliegen en ze worden,
hebben ze het gevoel dat ze moeten inbinden,
dat ze een deel van hun levensstijl moeten gaan opofferen.
En als ze dat niet doen,
als ze bijvoorbeeld gewoon geld toneren,
dan hebben ze het gevoel dat ze zich er makkelijk van afmaken.
Ja, ergens snap ik wel wat hij zegt
en het klinkt ook allemaal aannemenlijk.
Maar zo eenvoudig kan het toch niet zijn.
Baudries en visie
druist ergens ook wel in tegen
de redenering van klimaatactivisten
zoals de Oegandese van Esanacate
en Greta Thunberg,

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

zij pleiten voor klimaatrechtvaardigheid.
Klimaatrechtvaardigheid, omdat ze de klimaatcrisis zien
als een symptoom van onze onhoudbare levensstijl,
die wereldwijd veel leed veroorzaakt.
We zijn niet de mensen die de klimaatcrisis
veroorzaakt zijn.
We zien het als een vervelingstopiek.
Waar ik leef,
een 2-degree wouwt
betekent dat een miljoen mensen
wordt geïnteresseerd door extreem heetstres.
In die zin lijkt zijn logica toch vooral
een manier te zijn om
onze levensstijl te behouden.
Terwijl daar misschien iets moet veranderen.
Of
is mijn ongemaakt dan toch
een psychologisch probleem.
Want
een deel van mijn schuldgevoel heeft vooral
te maken met
het idee dat ik niet genoeg doe.
Dat ik niet echt iets oppoffer
om het klimaat te redden.
Ik had het er ook over met Christophe, de piloot.
Bij mij persoonlijk merk ik
dat ik wil proberen
te doen
dat volgens mij slimme keuzes lijken.
Maar ik moet in alle eerlijkheid
ook toegeven
dat ik die keuzes niet zou maken
als ze moeilijk waren.
Ik ben nooit car crazy geweest.
Ik fiets gewoon graag, ik wandel gewoon graag.
Maar dan is natuurlijk de vraag
is er iets mis mee.
Moet groengedrag moeilijk zijn
om legitim te zijn of zo.
Nee zeker niet.
Ik denk, elk initiatief
kan helpen, hoe klein of hoe groot ook.
En als dat past in uw leven

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

en dat kost
minimaal een effort
om daarin mee te gaan
zei het
ik moet thuis geen auto hebben
of iemand er zegt, ik heb thuis geen vlees
als dat voor die persoon
een heel makkelijk op te offeren iets is
why not
alle beetjes helpen.
Maar daar tegenover staat wel
dat
totaal niet de manier is waarop
je gaat.
Hoe sta je in het leven?
Op vlak van klimaat
zeer pragmatisch.
Wat wil het zeggen
dat ik hier vandaag ook naar Brussel ben gekomen
met een trein
niet om vanavond te kunnen jagen van
nu denk ik niet goed geweest
voor het klimaat vandaag
maar gewoon omdat dat voor mij vandaag
voor dit traject van bij mij thuis naar hier
de meest efficiënte oplossing was
in de zin van
dat ik hier had moeten betalen
voor de ondergrondse parking in Brussel centrum
en er eigenlijk vanuit gaat
dat ik rapper thuis ga zijn
met openbaar vervoer dan met mijn eigen auto
als we daarin slagen
dan denk ik dat we heel veel mensen
mee hebben in dit verhaal
het is wel dat totaalplaatje
dat we allemaal samen vormen
dat op de een of andere
manier gestuurd moet worden
als een heel lochschip
maar zelf zo'n lochschip
we moeten een capitaine hebben die
een stuurrichting bepaalt

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

en ik vrees dat we daar
gebonden zijn
aan onze beleidsmakers
daar gaan we niet onderuit kunnen
oké ja
we hebben nieuwe technologieën nodig
en de overheid moet inderdaad
gedragsaanpassingen stimuleren
vooral in de laatste volg ik Christof wel
ik geloof echt niet dat dit
een individuele verantwoordelijkheid is
ik wist ik daar ook al
ik denk dus niet dat dat een keren van mijn schuld gevoel is
want zelfs als ik lekker klimaatverindelijk
een trein zou nemen
naar het zuiden van Portugal
dan zal ons voor de mensen die daar wonen
niet plots leefbaarder worden
de hete zomers die blijven
en de bosbranden zijn er mee niet geblust
maar ik denk in algemene zin
wij moeten ons niet
schuldig voelen voor
onze welvaart
die welvaart is onverdiend
daar uiteraard geen enkele verdiend zijn
we hebben gewoon ongelofelijk geluk
dat we hier in dit deel van de wereld mogen leven
dat we hier wel geboren zijn of wat dan ook
dat we gewoon ten opzichte van
andere mensen ter wereld hebben we het ongelofelijk getroffen
ik denk wel dat de gevoel van verantwoordelijkheid creëert
het feit dat je zoveel geld hebt
dat je daar potentieel zoveel mee kunt doen
dat je gewoon door een eenwoudige
overschrijving via je bank
dat je mensen aan de andere kant van de wereld kan helpen
soms echt kan verhinderen
dat ze doodgaande van de honger of van ziekte
dat creëert een enorm gevoel van verantwoordelijkheid
dus je kan je misschien schuldig voelen
over het feit dat je dat niet doet
maar het luider feit dat je in luxe leeft

[Transcript] DS Vandaag / Bonus. Klaarwakker | Moet ik me schuldig voelen over de klimaatcrisis?

en dat je een hoog niveau van
materieel welvaart hebt en dat je geluk hebt
dat je hier geboren bent
daar op zich hoeven je niet schuldig over te voelen
ik denk ook niet dat je moet schuldig voelen over de misdaden
je ouders of je groothouders of je voorwaarden hebben gedaan
dat zijn allemaal zaken waar je individueel
niet voor verantwoordelijk bent
maar denk dat er verschillen tussen schuld gevoel
en verantwoordelijkheid
ja
misschien stel ik de verkeerde vraag
schuld is inderdaad
niet hetzelfde als verantwoordelijkheid
maar
wie heeft mij dan in godsnaam
dat schuldgevoel aangepraat
dus die weet al 50 jaar
wat het probleem is
maar doen daar niks aan en leggen de schuld bij anderen
en hoe kan ik dan toch
mijn verantwoordelijkheid opnemen
wat kunnen wij als individueel doen
uiteraard geloof ik daarin, ik ben een activist
al genoeg gebeuren
maar als jij niet meer vliegt is het probleem niet opgelost
op Engels
wat kan ik wel doen
dit was aflevering 1
van de 3 delige podcast van Josephine Dapa
de productie was in handen van Sophie Steenhouts
brecht plaschaard, mixte, scheefde muziek
en herwerkte debutsies
la cathédrale ongloutie
beluist er ook
de andere podcast van klaarwakker
volg klaarwakker in de podcast app
van de standaard of op uw favoriete podcast platform